

МАСМЕДІЙНИЙ ДИСКУРС УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ ПЕРІОДУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ (2005–2014 рр.)

У статті охарактеризовано специфіку подачі літопису українського визвольного руху періоду Другої світової війни в передачах національних телеканалів. Вказано на характер та особливості трансляції збройної боротьби ОУН та УПА в ЗМІ. Наведено приклади маніпулятивних технологій у трактуванні дискусійних сюжетів з історії Другої світової війни. Встановлено рівень впливу історичних передач та ток-шоу на формування образу ОУН та УПА в громадян України.

Ключові слова: ЗМІ, ОУН, УПА, АК, колабораціонізм, український визвольний рух.

Постановка проблеми та її актуальність. Запропонована тематика є актуальною з огляду підвищеного інтересу суспільства до українського визвольного руху середини ХХ ст., відомого за аббревіатури Організація українських націоналістів (ОУН) та Українська повстанська армія (УПА), та поляризації поглядів окремих політиків, категорій населення різних регіонів держави з цієї тематики. З'ясування особливостей функціонування, подачі та впливу інформації про ОУН та УПА на пересічного мешканця держави дає змогу визначити особливості функціонування національної / історичної пам'яті. Експертиза структури побудови сюжетів в конкретних ЗМІ є внеском у проблему спростування маніпуляційної інформації про українське підпілля, вироблення наукової концепції об'єктивної подачі тематики літопису українського визвольного руху періоду Другої світової війни (далі – ДСВ) через засоби масової інформації (далі – ЗМІ).

Попович Олексій Анатолійович, магістр історії, аспірант Центру дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, м. Львів.

© Попович О.А., 2016

Аналіз попередніх досліджень. Стаття є спробою комплексного узагальнення масмедійного дискурсу важливої наукової проблеми військово-політичної історії України новітньої доби, яка не знайшла належного висвітлення в історіографії і є об'єктом моніторингу спеціалістів з соціальної комунікації [1; 3; 7; 11].

Мета та завдання дослідження. Метою пропонованої статті є аналіз інформації про український визвольний рух в основних телепередачах та ток-шоу України на предмет об'єктивності та наявності маніпулятивних технологій. Виходячи з поставленої мети слід вирішити наступні дослідницькі завдання: з'ясувати жанрові особливості ЗМІ та їх успішність серед громадян України; проаналізувати інформації про український визвольний рух в телепередачах та ток-шоу; розкрити причини поширення необ'єктивної інформації про український визвольний рух періоду Другої світової війни та її вплив на загальний образ ОУН та УПА.

Виклад основного матеріалу. ЗМІ відіграють важливу просвітницьку роль у житті населення нашої держави. За даними Центру соціальних та маркетингових досліджень SOCIS та Київського міжнародного інституту соціології (далі – КМІС), на початку 2014 р. українці значну частку інформації отримували від загальнонаціонального телебачення – 94,6 %, тоді як від родичів, друзів, знайомих тільки 42,2 % [8]. ЗМІ мають значний вплив на формування оціночних суджень про суспільно-політичні передумови, перебіг та етнополітичні наслідки Другої світової війни. Навіть за президенства В. Ющенка лише 37,3 % населення України сприймали діяльність ОУН і УПА як національно-визвольну боротьбу українців, 25,0 % – як опір тоталітарним режимам, 23,1 % – як партизансько-повстанський рух, 25,2 % – як союзників нацисткої Німеччини. Водночас чітко прослідковувався негативний тиск російських ЗМІ, під впливом яких 60,7 % опитаних уважали ОУН і УПА союзниками нацистів [12].

Однак вказана тема експлуатується національним і регіональним телебаченням недостатньо. Позатим його

програми для багатьох глядачів здебільшого виступають джерелом безкорисливої радості. За даними соціологічної групи «Рейтинг», у 2011 р. перегляд телевізора потрапив до першої п'ятірки «Рейтингу радості» (27 %) після родини (66 %), дітей (53 %) та друзів (41 %), грошей (31 %), він випередив такі джерела радості, як роботу, перебування на природі, подорожі, музику, святкування дня народження, дарування й отримання подарунків. Абсолютними лідерами за відчуттям радості від перегляду телевізора стали мешканці Південного регіону України [10].

Телепередачі як джерело радості не надто поступається родині, дітям, друзям. Більше того, згідно з іншими даними, телевізор привертає увагу дорослих більше навіть, ніж власні діти: майже три з чотирьох українських сімей (72,5 %) не можуть знайти більше години для спілкування з дітьми в будні, а кожна друга (55,5 %) приділяє дітям не більше години у вихідні [19], натомість телеперегляд у період 2003–2011 рр. становив понад чотири години [18]. Вказані зацікавлення підтверджують висновок КМІС 2010 р.: «Телебачення виконує для більшості... інформаційну та розважальну функції» [16, с. 36]. У зв'язку з цим можна ствердити, що трансляція будь-якого телевізійного контенту через ЗМІ виступає потужним засобом формування образу його учасників та оціночних суджень у пересічного українця.

Основною жанровою композицією, яка стала потужним модератором впливу на національну пам'ять про український визвольний рух у роки ДСВ, можемо вважати ток-шоу. Жанр ток-шоу (англ. talkshow) – це телевізійна дискусія, обговорення питань загального інтересу або певних точок зору. Як правило, в ток-шоу беруть участь запрошені в студію глядачі та гості. Спілкування гостей телепрограми організує один або іноді кілька телеведучих [7]. Найчастіше основною темою дискусії є інтерв'ю із запрошеними гостями студії.

Формування жанру і взагалі новаторства ток-шоу в Україні пов'язують з іменем Савіка Шустера. Уродженець Литви, який працював та робив подібні телевізійні проекти в

Росії (НТВ), у 2005 р. перебрався до України. На запрошення співвласників телеканалу ICTV С. Шустер у 2005 р. започаткував на цьому телеканалі програму «Свобода слова», яка стала одним із найпопулярніших політичних шоу на українському телебаченні. 2005 р. програма отримала національну премію «Телетріумф» у номінації «Краще ток-шоу».

Важливість формату цієї програми полягала в її новизні для українського телебачення і стала прообразом для подібних ток-шоу на інших телеканалах. Жанр програми орієнтував телеглядачів різних регіонів і соціальних груп на головні події в країні, ймовірні шляхи подолання актуальних проблем; водночас програма слугувала майданчиком пропаганди та нав'язування певної сторонньої думки. Родзинкою програми стала побудова його за типом суспільно-політичного ток-шоу із залученням відомих політиків, політологів, журналістів, соціологів, діячів мистецтва, громадських активістів.

Однак нове ток-шоу мало уваги приділяло висвітленню літопису українського визвольного руху в роки ДСВ. Як правило, телепередачі з історичної тематики виходили з нагоди ювілейних дат. Першою з програм С. Шустера, де відображена історія ОУН та УПА, була програма від 14 жовтня 2005 р. Транскрипт ток-шоу «Свобода слова» [21] та обговорення програми на сайті «Телекритика» [15] засвідчили жвавий інтерес до дискусійної телепередачі та досвідченого ведучого. Аналіз ток-шоу С. Шустера дає змогу говорити про багатогранність та дискусійність викладеного матеріалу щодо трагедії війни. Дискусія була жвавою, і кожен на підвищених тонах намагався довести свою правоту. Підсумкове голосування дало наступні результати щодо необхідності визнання УПА воюючою стороною: 48 % за визнання УПА воюючою стороною, 52 % – проти [4].

Влітку 2007 р. С. Шустер перейшов на телеканал «Інтер», де заснував власний проект «Свобода Савіка Шустера». Програма жодного разу не приділила увагу

історії ні ОУН, ні УПА. Особисто С. Шустер став ведучим та співорганізатором шоу на телеканалі «Інтер» «Великі українці». Шоу «Великі українці» проведено наприкінці 2007 – на початку 2008 рр. за зразком британського 100 Greatest Britons («100 Великих Британців») і стало знаковим для суспільства через те, що воно дало можливість визначити ставлення людей до минулого крізь призму доль відомих постатей української історії. Шоу закінчилося великим скандалом: один із членів Партії регіонів Д. Табачник «організував» близько 600000 голосів, щоб перешкодити перемозі Провідника ОУН С. Бандери і вивести на перші два місця історичні постаті, котрі серед усіх фіналістів відображали уподобання більшості російськомовного населення України – князя Ярослава Мудрого та київського хірурга Миколу Амосова [3, с. 6]. За інформацією інтернет-газети «Українська правда», до скандалу був причетний «Укргаз-банк», який надав персональні дані своїх клієнтів без їхньої згоди [11, с. 20]. За словами шеф-редактор проекту Вахтанга Кіпіані, ще за два дні до закінчення голосування з великим відривом лідував Степан Бандера [1].

На думку історика Я. Грицака, скандал у шоу затьмарив цікавіший результат півфінального та фінального голосування: з нього зникли майже всі фігури, що символізували російську та радянську імперські спадщини в Україні. Виглядає так, що дискусія навколо «Великих українців» виявила та спричинила до появи нової історичної пам'яті. Якщо порівняти його з результатами аналогічного шоу «Имя России», яке проводилося фактично у той же час: жоден із фіналістів українського шоу не повторився у російських списках, і навпаки [6, с. 245].

Причиною обмеженого огляду історії українського визвольного руху в роки ДСВ на телеканалі «Інтер» можна вважати фактичний контроль телеканалу «Інтер», В. Хорошковським, опозиційним до влади В. Ющенка. Саме цим та особистими прагненнями робити кар'єру С. Шустера можна пояснити подальші маніпуляції та не

зовсім обґрунтовану подачу тематики українського визвольного руху в роки ДСВ у суспільно-політичній телепрограмі «Шустер LIVE» (ТОВ «Савік Шустер Студіос» (ЗС)). Історія актуальних проблем ОУН та УПА на телепрограмі «Шустер LIVE» представлена нерівномірно. Аналіз доступних у мережі випусків засвідчує педалювання радянських кліше, пов'язаних з фашизмом / нацизмом та «колабораціонізмом» ОУН та УПА. Так, в телепередачі від 24 квітня 2009 р. через призму діяльності прихильників ОУН та УПА наголошувалося на існування в Україні неофашистів [24]. Докази про існування неофашистів зведено до інтерв'ю однієї особи (неперевіреної, записаної на погану якість). Отже, можна з впевненістю говорити про певну маніпуляцію ведучим вказаної теми, адже попри свідчення людей (близьких друзів учасників подій) про відсутність сутички на ідеологічному підґрунті, тему неофашизму в Україні розвивали та «легімітизували» заангажовані політики. Натомість політики, які намагалися розглянути неоднозначну тогочасну суспільно-політичну ситуацію, відразу ж виставлялися в негативному світлі.

У травневому випуску (07 травня 2010 р.) «Шустер LIVE» [22] напередодні відзначення 9 травня обговорювалася тема УПА. Однак до обговорення складної проблеми чомусь були залучені не професійні історики (окрім В. Сергійчука), а представники різних політичних середовищ. Ведучий програми не намагався представити об'єктивний виклад інформації, надавши слово людям з крайніми негативними оцінками діяльності українського підпілля 40-х років. Зрозуміло, що їхні свідчення спричинили дискусію у студії. Зокрема, препаровані тези озвучив в ефірі тодішній міністр освіти, доктор історичних наук Дмитро Табачник, який вкотре звинуватив діячів ОУН та вояків УПА у військових злочинах, які, за його словами, здійснювали їхні колаборантські утворення, наприклад, Буковинський курінь. Щодо твердження Д. Табачника про причетність Буковинського куреня до

масових розстрілів у вересні 1941 р. у Києві, то і це не відповідає дійсності. Буковинський курінь прибув до Києва тільки наприкінці жовтня – середини листопада. Ні в німецьких, ні в радянських архівах немає підтвердження про участь Буковинського куреня в розстрілах в Бабиному Яру. Дивними в програмі видалися коментарі нардепа Н. Шуфрича, який заявив про колабораціонізм ОУН та УПА та про те, що С. Бандера (на той час в'язень нацистів) був на службі у гітлерівській Німеччині. Лише професор Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, доктор історичних наук Володимир Сергійчук на документальному прикладі спростовує згадані радянські міфи про ОУН та УПА, однак ведучий переадресовував дискусію в площину не наукових фактів, а політичних дебатів. Засобом маніпуляції ведучим аудиторії можна вважати сюжети, продемонстровані в програмі в момент коментарів істориків або в момент консолідації глядачів програми з метою відведення уваги.

Побіжно можна згадати обговорення історії ДСВ школярами різних регіонів на «Шустер LIVE» 6 травня 2011 р., коли переважна більшість присутніх погодилася з трактуванням УПА як борців за незалежність України.

Найбільшим за часом обговоренням телепередача, в якій представлена історія УПА на «Шустер LIVE», можна вважати телепередачу від 21 червня 2013 р. [23], присвячену 70-им роковинам українсько-польського військово-політичного конфлікту на Волині. Як і в попередніх подібних випусках, до обговорення теми С. Шустер залучив більше політиків, ніж істориків. Відразу виникає запитання до підбору учасників дискусії, серед яких відзначимо депутатів Верховної Ради України Петра Порошенка, Вадима Колесніченка, Юрія Михальчишина, політолога Вадима Карасьова, журналіста Володимира Яворівського, уже згаданого міністра Дмитра Табачника, а також відомого польського кінорежисера Кшиштофа Зануссі.

Більшість виступаючих фактично зупиняли свою увагу не на передумовах, а на наслідках цього протистояння, забуваючи згадати антиукраїнську політику влади Другої Речі Посполитої, зокрема на Холмщині та Волині до вибуху ДСВ. Обговорення теми українсько-польського протистояння на Волині в роки ДСВ не обговорювалося по суті. Депутати в загальних рисах (кожен з них з'їхав на власну тему про корупцію та інші проблеми в Україні) розповідали про потребу примирення та консолідації. В програмі не було наведено геополітичні обставини згаданих подій, етнополітичні наслідки цієї трагедії для тисяч українців і поляків. Зауважимо і те, що не акцентовано увагу і на роль третіх сил (німецького та радянського чинників) у етнополітичному конфлікті. Запрошеному в якості експерта знаному історику С. Кульчицькому так і не надали слова, а науковець В. Вятрович озвучив лише коротку репліку на захист українських повстанців.

Обговорення теми національно-визвольного руху в роки ДСВ знайшло своє відображення в суспільно-політичному ток-шоу «Свобода Слова» з Андрієм Куликовим на ICTV. Тема ОУН та УПА знову була традиційно піднята в переддень роковин так званої Волинської трагедії. У передачі від 22 квітня 2013 р. [13] обговорювався проект постанови польського сейму, який пропонував визнати ОУН та УПА, дивізію СС «Галичина» та українську поліцію на німецькій службі злочинними формациями, які причетні до геноциду польського населення у 1939–1947 рр. Обговорення в програмі велося в гостро політичному руслі, що зумовлено самою тематикою теми. Найемоційнішим став виступ представника Партії регіонів В. Колісниченка, який заявив про «беззаперечні дані» участі вояків дивізії СС «Галичина» до розстрілу поляків та українців 1943 р. Недоліком програми стало її проведення в звичному політичному форматі, без залучення фахівців з історії ДСВ. Утім, у цілому ведучому вдалося збалансувати думки учасників дискусії стосовно

даної проблеми. Підсумкове голосування в студії показало, що 68 % українців не готові до історичного примирення з поляками, а 32 % – заявили, що готові [14].

Більш зважене обговорення теми ДСВ відбувалося на політичному ток-шоу «Велика політика з Євгенієм Кисельовим», яке виходило у 2009–2012 рр. щоп'ятниці на телеканалі «Інтер». Тему ОУН та УПА відомий російський журналіст намагався актуалізувати у передачі від 12 жовтня 2012 р. [2]. Однак безпосереднє обговорення проблеми почалося в другій частині програми й приурочувалося до 60-ї річниці утворення УПА. Лейтмотивом програми стала проблема вирішення дискусійних питань з історії українського руху опору. Участь у дискусії взяли історики В. Вятрович, Д. Табачник, Д. Яневський, Д. Веденєєв, В. Гриневич. Уважний перегляд програми дав можливість говорити про важливість програми для суспільства та загалом її фаховий виклад складної проблеми ДСВ. Кожен з істориків детально висвітлив усі основні аспекти діяльності ОУН та УПА. Темою суперечок у телепрограмі стало: ототожнення С. Бандери з УПА, вплив ув'язненого нацистами С. Бандери на збройний спротив УПА, час та причини виникнення УПА, доцільність ототожнення повстанців з колабораціоністами, питання про означення цих подій на території України громадянською війною, причини та характер українсько-польського конфлікту на Волині в роки ДСВ. Особливо суперечності в присутніх викликало заперечення героїки УПА з боку Д. Табачника. Підсумком дискусії стала констатація ведучим поляризації суспільства щодо даної теми та необхідність визнання людей, які у складних геополітичних умовах боролися за незалежність Української держави.

Можемо з впевненістю говорити про актуальність висвітлення історії національно-визвольного руху в роки ДСВ трьома рейтинговими ток-шоу в Україні: «Шустер Live», «Велика політика», «Свобода слова». Якщо взяти до уваги дані соціології, то 12 % українського населення

переглядали «Шустер Live» (3–4 з 4 випусків програми протягом грудня 2012 р.), 11 % регулярно дивилися «Велику політику», 5 % – «Свободу слова» [20]. Як бачимо, суспільно-політичні ток-шоу займали вагому нішу у формуванні національної пам'яті про події ДСВ. Однак представлений у них образ війни не завжди був цілісний, та, як показав аналіз рейтингових ток-шоу, нерідко був маніпулятивним.

Українські глядачі не обмежуються переглядом рейтингових каналів. Тема історії національно-визвольного руху в роки ДСВ була представлена і в регіональних телеефірах. Проте проблеми висвітлення історії ОУН та УПА в регіональних ЗМІ полягає в тому, що, по-перше, вони, як правило, були одноразового випуску, по-друге, поганої якості, по-третє, їх дивиться мало глядачів, та, по-четверте, програми здебільшого виходять у нічний час. Відтак вплив подібних телепередач на національну пам'ять українців був мізерним.

З подібного ґатунку шоу можна виділити насамперед спільний проект телеканалу НТК та газети «Коломийська правда» – суспільно-політичне ток-шоу «Коломия думає» [5]. Головними учасниками дискусії стали безпосередні очевидці та діячі українського підпілля: сотник УПА Мирослав Симчич-Кривоніс, голова Всеукраїнського братства ОУН-УПА Михайло Зеленчук, учасник бойових дій Йосип Томенчук, письменник-дослідник повстанського руху Михайло Андрусак. Ведуча програми Тамара Приходько головний акцент зробила на коментарі та виступи головних учасників дискусії. Лейтмотивом програми стала констатація факту героїки УПА, завдяки якій існує сучасна Українська держава. Не зважаючи на актуальність проблематики, програма мала невисокий рейтинг.

Питання українського визвольного руху порушено також в програмі «Суспільство Ukraine» на телеканалі «Перший Ukraine». В другому випуску програми «Правда про війну» (2013 р.) [17] до обговорення теми залучено

представників Інституту соціології НАН України О. Шульгу, А. Арсенко та представник Українського інституту національної пам'яті Р. Пилявця разом з ведучим Д. Драбиком. Головний меседж програми, яку вів Д. Драбик, суспільство потребує наукових обґрунтованих оцінок діяльності українських націоналістів в роки Другої світової війни. Водночас, на думку Р. Пилявця, не потрібно педалювати тему ОУН та УПА в регіонах, де вони сприймаються неоднозначно. Аналіз програми дає можливість говорити про зважений тон дискусії та відсутність маніпулятивних технологій.

На великому документальному матеріалі висвітлена тематика українського визвольного руху в історичному освітньо-пізнавальному проєкті «Машина часу» з Андрієм Охрїмовичем на «5 каналі». Мала за обсягом та багата інформацією програма «Машина часу» почала виходити восени 2010 р. За час існування проєкту в програмі були відображені уроки Української націонал-демократичної революції 1917–1921 рр., їх вплив на активізацію визвольного руху у наступні десятиліття. Автори не обішли й дискусійних проблем війни: взаємозв'язків УПА та радянських партизанів наприкінці 1943р., аналізу стратегії та тактики УПА, показу пропагандистських акцій УПА з використанням друкованої літератури та власних радіоэфірив. Недоліком програми можна вважати фрагментарність у поданні окремих історичних подій, інколи відсутність ширшого загальноукраїнського контексту. Наприклад, в першому випуску від 1 грудня 2010 р. [9], коли А. Охрїмович показував тренувальний центр НКВС, що існував після 1943 р. у Харкові, де готувалися псевдозагони «УПА», він обмежився лише короткою згадкою про цей факт, особисто з'явившись на тлі історичної будівлі в уніформі українського повстанця. В програмі не були залучені радянські документи, зокрема рапорт наркома внутрішніх справ УРСР Рясного Лаврентієві Берії, де прозвітовано про кількість створених владою «спецбійок УПА». При цьому бажано було також продемонструвати

листа військового прокурора Прикарпатського округу полковника Кошарського Микиті Хрущову про неподобства, які чинять сформовані радянською держбезпекою «загони УПА» у Західному регіоні.

Великий інтерес у глядачів мав документально-історичний проект «Країна. Історія українських земель» (2006 р., Україна, Телеканал «Інтер», БАБІЧ ДИЗАЙН), який склався із циклу «Країна» являє собою навчально-освітні фільми, присвячені історії України, і в тому числі бойовій та пропагандистсько-освітній діяльності ОУН та УПА. Проект мав високу якість оформлення, лаконічний виклад матеріалу та фахово відібраний фактичний матеріал. Історія ОУН та УПА там подана у цифрах та фактах.

Висновки. Огляд телепередач та ток-шоу провідних телеканалів України, які приділи увагу висвітленню історії національно-визвольного руху в роки ДСВ, засвідчує суспільну актуальність вказаних проектів. Вказані передачі несли не лише нову (або стару) інформацію про українське підпілля в різних регіонах держави, але й нерідко ставали засобом маніпуляції людьми та формування позитивного або негативного образу про історію ОУН та УПА в цілому. На жаль, провідні телеканали України загалом побіжно висвітлюють тематику ДСВ в медіапросторі України. Як правило, в день чергових річниць ДСВ провідні ЗМІ наголошують на загальній кон'юктурі щодо визвольної місії Радянської Армії та державно-політичного чину українського визвольного руху, серцевиною якого стали осередки ОУН та відділи УПА, які чинили опір сталінській тоталітарній владі до середини 50-х років. Провідним рейтинговим форматом, в якому обговорювалися питання, пов'язані з історією українського визвольного руху в роки Другої світової війни, став жанр політичного ток-шоу. Вказані проекти виявилися рейтинговими через свій формат, вихід у прайм-тайм, залучення до дискусії відомих людей в Україні та за кордоном. Вважаємо за доцільно якнайширше залучення до висвітлення вказаної пробле-

матики регіональних телеканалів, зокрема Київщини, Житомирщини, Вінниччини, Хмельниччини, Черкащини, Донецького регіону, де також в роки Другої світової війни діяла мережа українського підпілля. Є також необхідність у створенні фахового і толерантного національного медіа-продукту англійською, російською, польською та іншими іноземними мовами.

1. *Вахтанг Кіпіані*. Ярослав Мудрий переміг у «Великих українцях» завдяки маніпуляціям – «Телекритика» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/news/2008-05-18/38443>.
2. Велика політика з Євгенієм Кисельовим. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://politika.inter.ua/episode/view/id/61>.
3. *Гриценко О.* Величання регіонального масштабу / О. Гриценко // Критика. 2008. – № 12 (134). – С. 3–7.
4. Деление аудитории: Нужно ли уравнивать в правах ветеранов УПА и ветеранов Советской Армии? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svobodaslova.ictv.ua/rus/catalog/2005-10-14/11.html> – Назва з екрана.
5. Коломия думає [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=IqnP-ohhH9Y>.
6. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід / [Ю. Шаповал, Л. Нагорна, О. Бойко та ін.]; за загальною редакцією Ю. Шаповала. – Київ: ІПЕНД, 2013. – 600 с.
7. *Недопитанський М.І.* Телевізійне ток-шоу: секрети популярності та виробництва [Електронний ресурс] / *М.І. Недопитанський*. – Режим доступу: <http://www.journ.univ.kiev.ua>.
8. Опитування «Настрої України» (січень 2014). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/victorkylymar/present-ocis-kiiispress>.
9. «ОУН. Партизани. НКВД.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=8t4Jm223kTM&list=PL0qdtZ4t1z9SOb_8ZXL1wD3R8dq6csyEU&index=1.
10. Рейтинг радості: динаміка: результати особистого формалізованого інтерв'ю соціологічної групи «Рейтинг» (17–27 вересня 2011) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ratinggroup.com.ua/products/politic/data/entry/13973/>.

11. Рудакевич О. Знакові постаті вітчизняної історії в ідеологічних рамках сьогодення / О. Рудакевич // Бористен. – 2008. – № 7. – С. 16–28.
12. Рух самостійників-державників як фактор впливу на формування загальноукраїнської та регіональної моделі пам'яті (аналітична доповідь) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua:8080/ua/publication/content/1653.htm>.
13. «Свобода слова» ВОСПОМИНАНИЯ О БУДУЩЕМ?.. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svobodaslova.ictv.ua/rus/catalog/2013-04-22/text624.html>.
14. «Свобода слова». Готовы ли украинское и польское общество к историческому примирению? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svobodaslova.ictv.ua/rus/catalog/2013-04-22/624.html>.
15. Сидорук А. Помилка Савіка Шустера? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.go.telekritika.ua/lyudi/2005-10-20/4096>.
16. Ставлення громадян до ролі ЗМІ. Оцінка якості місцевих ЗМІ та рівень довіри до них: звіт КМІС про медіадослідження (драфтова версія). На правах рукопису. – К., 2010. – 38 с.
17. Суспільство Ukraine – Випуск 2 (Правда про війну) <https://www.youtube.com/watch?v=w1cgDjfVHKc>.
18. Телеперегляд (2003–2011): дані Індустріального телевізійного комітету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://itk.ua/ua/page/maintrends/>.
19. Українські батьки приділяють своїм дітям не більше години на день [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shlapak.com/ukrayinski-batki-pridilyayut-svoyim-dityam-ne-bilshe-godini-naden/>.
20. Українці широко обізнані про політичні шоу 03.12.2012.: дослідження КМІС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=124>.
21. 63 года без примирения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svobodaslova.ictv.ua/rus/catalog/2005-10-14/text11.html>.
22. Шустер Live [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rTet9TiBb9U>.
23. «Шустер LIVE». О вольинской резне (часть 1) на Шустер live. эфир 21.06.2013. [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=xz8wL6_7D90; «Шустер LIVE» О волынской резне (часть 2) на Шустер live. эфир 21.06.2013. [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6ZMdwOE0psQ>.

24. Шустер Live. «Угрожает ли Украине неонацизм?» [Электронный ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=FmH_dZCv6-E.

Надійшла до редколегії 10.09.2016 р.

Рецензент: *М.Р. Литвин*, доктор історичних наук, професор, директор Інституту українознавства І. Крип'якевича НАН України, м. Львів.

Попович А.А.
МАСМЕДИЙНОЇ ДИСКУРС УКРАЇНСЬКОГО ОСВОБОДИТЕЛЬНОГО ДВИЖЕННЯ ПЕРІОДА ВТОРОЇ МИРОВОЇ ВОЙНИ В НЕЗАВИСИМОЇ УКРАЇНІ (2005-2014 гг.)

В статье охарактеризовано специфіку подачі летописи українського визвольного руху періоду Другої світової війни в передачах національних телеканалів. Вказано на характер і особливості трансляції озброєної боротьби ОУН і УПА в СМІ. Приведені приклади маніпулятивних технологій в трактуванні дискусійних сюжетів з історії Другої світової війни. Встановлено рівень впливу історических передач і ток-шоу на формування образу об ОУН і УПА в громадян України.

Ключевые слова: СМІ, ОУН, УПА, АК, колабораціонізм, українське визвольне руху.

Popovych O.

MASS MEDIA DISCOURSE UKRAINIAN LIBERATION MOVEMENT DURING WORLD WAR II IN THE INDEPENDENT UKRAINE (2005–2014)

The article describes the specific supply chronicle of the Ukrainian resistance movement during the Second World War in national television broadcasts. Specified the nature and characteristics of broadcast armed struggle of OUN and UPA in the media. Examples of manipulative technologies in the controversial interpretation plots from the history of the Second World War. Identified the level of influence of historical broadcasts and talk shows on the image of the OUN and UPA citizens of Ukraine

Key words: media, OUN, UPA, AK, collaboration, Ukrainian liberation movement.